

- א. הכחל קורעו ומוציא את חלבו לא קרעו אינו עובר עליו 1
- ב. נהגו שלא לבשלו עם בשר כלל 7
- ג. מותר לחתוך כחל רותח בסכין שחתכו בו בשר 7
- ד. קיבה שבשלה בחלב שבה מותרת שאינו חלב אלא הרי הוא כטנופת 8

א. הכחל קורעו ומוציא את חלבו לא קרעו אינו עובר עליו

רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ט הלכה יב

הכחל אסור מדברי סופרים, שאין בשר שנתבשל בחלב שחווה אסור מן התורה כמו שביארנו, לפיכך אם קרעו ומירק החלב שבו מותר לצלותו ולאכלו, ואם קרעו שתי וערב וטחו בכותל עד שלא נשאר בו לחלוחית חלב מותר לבשלו עם הבשר, וכחל שלא קרעו בין של קטנה שלא הניקה בין של גדולה אסור לבשלו, ואם עבר ובשלו בפני עצמו מותר לאכלו, ואם בשלו עם בשר אחר משערין אותו בששים וכחל מן המנין.

טור יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן צ

הכחל בין שהוא של מניקה שיש בה חלב הרבה, בין אינו של מניקה אסור מדרבנן לבשלו אפי' בקדרה לבדו בלא בשר, וכ"ש עם הבשר, אלא קורעו שתי וערב וטחו בכותל להוציא כל חלב שבו ואז מבשלו בקדרה לבדו. לא קרעו או אפי' קרעו ולא טחו בכותל ובשלו אפילו בקדרה לבדו אם אין ששים כנגד הכחל אסור. ואם יש ס' כנגדו מותר והכחל עצמו משלים לששים. ואם בשלו בקדרה עם בשר אפי' יש ששים כנגדו הכחל אסור והבשר מותר. ואם בשלו פעם אחרת בקדרה דינו כמו בפעם הראשונה. ולצלי צריך קריעה שתי וערב צלאו בלא קריעה מותר לדעת רש"י.

ולדעת ר"ת: אם קרעו שתי וערב וטחו בכותל מותר לבשלו לכתחילה בקדירה עם הבשר. לא קרעו כלל ובשלו עם הבשר אוסר עד ס' ואם יש ס' כחל אסור ובשר מותר. אבל בשלו בלא בשר או צלאו בדיעבד אפילו בלא קריעה כלל מותר. ואם קרעו קצת ולא כהלכתו אסור לבשלה לכתחלה עם הבשר ואם בשלו עמו בדיעבד מותר. אבל מותר לכתחלה לבשלו בלא בשר או לצלותו ע"י קריעה קצת אבל בלא קריעה כלל אפי' לצלותו אסור לכתחלה.

ולרב אלפס קרעו שתי וערב וטחו בכותל מותר לבשלו בקדירה עם בשר. לא קרעו כלל ובשלו בלא בשר מותר. ועם הבשר אוסר עד ששים, ואם יש ששים כחל אסור ובשר מותר. ולצלי מותר אף בלא שום קריעה.

כתב הרשב"א הא דאמרין כחל עולה למנין ששים דוקא לבטל טעם החלב כגון שבשלו בקדירה לבדו אבל אם בשלו ביורה של חלב צריך ששים והוא שאין חלב שבו ניכר ונודע שיצטרף עם שאר החלב לבטל הבשר. וכתב עוד ויראה לי שאם נפל בראשונה בפחות מתשעה וחמשים הכחל עצמו חזר ונעשה נבילה ואם נפל אח"כ בקדירה צריך ששים והוא. וכתב עוד ויש מחמירים להצריכו לכתחלה קריעה שתי וערב וטיחה בכותל אפי' בקדרה בפני עצמו ולצלי קריעה כל דהוא וראוי לחוש לדבריהם וזהו כדעת רש"י. וכ"כ בספר המצות.

וכבר נהגו שלא לבשל כלל עם הבשר אפי' בקריעת שתי וערב וטיחה בכותל. ואפי' אם מבשלו בקדרה לבדו מצריך קריעה וטיחה ושתהיה הקדרה מיוחד לכך. ... ומותר לכתחלה לחתכה בסכין של בשר וליתנו בכלי של בשר אחר קריעה וטיחה :

בית יוסף יורה דעה סימן צ אות א, ב (א) ד"ה הכחל בין

א, ב (א) הכחל בין שהוא של מניקה שיש בה חלב הרבה בין אינו של מניקה אסור מדרבנן לבשלו בקדרה אפילו לבדו בלא בשר וכל שכן עם הבשר אלא קורעו שתי וערב וכו'. בפרק כל הבשר (קט.) תנן הכחל קורעו ומוציא את חלבו לא קרעו אינו עובר עליו ובגמרא (שם): אמר רבי זירא אמר רב אינו עובר עליו ומותר ואיכא דאמרי אמר רבי זירא אמר רב אינו עובר עליו ואסור תניא כלישנא קמא כחל שבשלו בחלבו מותר קיבה שבשלה בחלבה אסור ומה הפרש יש בין זה לזה זה כנוס במעיו וזה אינו כנוס במעיו כיצד קורעו אמר רב יהודה קורעו שתי וערב וטחו בכותל אמר ר' אלעזר לשמעיה קרע לי ואנא איכול מאי קמשמע לן מתניתין היא הא קמשמע לן דלא בעינן שתי וערב וטחו בכותל ויש גורסים אי נמי לקדרה. ואיתא תו בגמרא (שם) דאמר רב נחמן לטבחי זויקו לילתא כחלי והא אן תנן קורעו ההוא לקדרה והא קתני שבשלו דיעבד אין לכתחלה לא הוא הדין דאפילו לכתחלה ואידי דבעי למיתני סיפא קיבה שבשלה וכו' תנא נמי רישא שבשלה. ופירש רש"י אמר רב אינו עובר עליו. מדאורייתא ומותר לכתחלה באכילה אם בשלו ולא אמרינן אסור מיהא מדרבנן דהא אפילו נסחט ממנו ויצא אמרינן לקמן (קיא.) חלב שחוטה מדרבנן הוא והאי כיון דמיבלע ולא פירש אפילו איסור דרבנן ליכא: זה כנוס במעיו. ומשיצא מדדי הבהמה חלב הוא וכחל אינו כנוס במעיו שלא יצא מדדי הבהמה בחייה ולא נאסף אלא מובלע בבשר הוא ולא בא לכלל חלב ומיהו לכתחלה בעי קריעה מדרבנן: וטחו בכותל. כובשו בידיה לכותל כדי שיסחט חלבו: קרע לי. כחל קודם שתצלנו ואנא איכול: הא קמ"ל. קריעה בעלמא קאמר ליה או שתי או ערב לפי שהחלב הנוטף יוצא למטה ומשיצא והרי הוא חלב לא חזר ולא בעי שתי וערב אלא לקדרה דהתם ודאי צריך להוציא כולו מתחלה לפי שכשהוא יוצא הרי הוא חלב גמור וחוזר ומתבשל עמו ודקתני לעיל שבשלו מותר בצלי קאמר דצלי נמי קרי בישול דכתיב בדברי הימים (ב, לה יג) ויבשלו הפסח: זויקו. שפודו תנו לה כחל בשפוד: והאן קורעו תנן ההוא לקדרה. דכי נפיק מינה הוי חלב שחוטה וכי הדר ומיבלע ליה אסר ליה ודקתני לא קרעו אינו עובר עליו רב נחמן סבירא ליה כלישנא בתרא דרב וברייתא מוקי לה בצלי: והא קתני שבשלו בדיעבד. והא ודאי בצלי הוא מדקתני מותר דאי בקדרה אמאי מותר הא יצא החלב וחזר ונבלע עכ"ל.

וכתבו התוספות (קט: ד"ה אינו עובר) **והרא"ש** (פכ"ה סי' כד) דלקמן כתב [רש"י] (קיא: ד"ה קפי) והלכות כחל כבר אמרנו למעלה לצלי בעי קריעה שתי וערב ואם לא קרעו אינו עובר עליו כלישנא קמא דרב ומותר דהא תניא כוותיה ולקדרה קורעו שתי וערב וטחו בכותל עד כאן. וכתבו עוד והא דאמרינן בפרק גיד הנשה (צז:): כחל בששים וכחל מן המנין היכא דלא קרעיה ובשליה בהדי בישראל ל"ג ליה דאפילו בשליה בקדרה לחודיה אסור ומיהו גם לפירוש רש"י אם יש במים שמתבשל בהם הכחל ששים הכחל מותר היכא דבשלו לחודיה לפי שהחלב הנפלט מתבטל במים אבל כשמתבשל עם הבשר אסור משום טעם הבשר הנבלע בחלב שבכחל עד כאן. משמע דהיכא דקרעו שתי וערב וטחו בכותל מותר לבשלו בקדרה ואפילו עם בשר שהרי לא נשאר בו חלב כלל **וכן כתב הר"ן** ז"ל (לח סוע"ב) שהוא דעת רש"י וכן נראה מדברי רבינו ירוחם (נט"ו אות יא קכו סוע"ד) וכן נראה מדברי סמ"ג (לאוין קמ וקמא נב:): שכתב **ולכל הפירושים כחל שקרעו שתי וערב וטחו בכותל מותר לבשלו עם בשר וכ"כ התוספות** (ד"ה תותי בישראל) והרא"ש (סו"ס כז) בפרק כל הבשר (קיא.) אהא דדרש מרימר הלכתא בין כבדא בין כחלא תותי בישראל שרי יש ללמוד מכאן היתר פשוט דהיכא דקרעו שתי וערב וטחו בכותל דמותר לבשלו בקדרה עם בשר כדברי רבינו תם (תוס' קט: ד"ה ההוא לקדרה) ולא מצינו בקונטרס שחלק עליו בזה דהא שרי הכא תותי בישראל אף על פי ששמנונית הבשר נוטף על הכחל ע"כ:

אבל ספר התרומה (סי' נו) כתב לדעת רש"י לקדרה אם קרעו שתי וערב וטחו בכותל מותר אף לכתחלה בלא בשר עמו וכן לעשות מולייתא שקורין פשטיד"א ואם לא קרעו שתי וערב אף דיעבד אסור שחלב הנפלט חוזר ונבלע וכיון שפירש איקרי חלב מדרבנן וכי נבלע אוסר בשר הכחל ואם יש ששים במים עם הכחל שיתבטל (עם) [טעם] החלב הנפלט אז

מותר ועם בשר אסור לכתחלה אפילו קרעו שתי וערב וכן כתב המרדכי (סי' תרחצ) וכ"כ הגהות מיימוניות (דפוס קושטא מאכ"א פ"ט הי"ב) לדעת רש"י לקדחה אם קרעו שתי וערב וטחו בכותל מותר בלא בשר עמו לכתחלה ועם בשר אסור לכתחלה ושרי דיעבד. וזהו דעת רבינו שכתב קורעו שתי וערב וטחו בכותל להוציא כל חלב שבו ואז מבשלו בקדחה לבדו ואף על פי שאח"כ כתבו הגהות נהגו העולם שלא לבשל שום כחל עם בשר כלל אפילו ע"י קריעת שתי וערב וטחו בכותל אף על פי שמותר לכל הפירושים עד כאן וזה סותר מה שכתבו קודם לדעת רש"י אפילו קרעו שתי וערב וטחו בכותל אסור לכתחלה לבשלו עם בשר בהגהות החדשות מיימוני מאכ"א פ"ט אות ח) אין כתוב הא דנהגו העולם שלא לבשל וכו' ונראה שמטעם זה נמחק שלא יהא סותר לדבריו הראשונים ואיפשר לקיים הגירסא ולומר דנהי דבתחלה כתב דברי ספר התרומה דסבר דרש"י אסור לבשלו עם בשר כלל מכל מקום דברי רש"י אינם מוכרחים לומר כן ולא עוד אלא דלכאורה לא משמע כן מדבריו ועוד שיש כמה רבוותא שמפרשים דבריו לומר דעם בשר נמי שרי לפיכך כתבו שנהגו שלא לבשלו כלל עם בשר אף על פי שלכל הפירושים מותר דלפירוש רש"י נמי משמע דשרי ומיהו לדברי המפרשים דלרש"י אסור אתי שפיר מנהג העולם וזהו שכתבו אח"כ מיהו ה"ר יחיאל היה אומר דלפירוש רש"י שפירש דלקדחה שהזכיר התלמוד היינו לקדחה בלא בשר לפי זה לא מצינו לו שום היתר עם בשר עד כאן : והר"ן (לט. סוף דיבור ראשון) אחר כל הפירושים שהביא כתב ומכל מקום לדברי כולם כל שקרעו שתי וערב וטחו בכותל אפילו לבשלו לכתחלה מותר עם בשר אלא אם כן היא גזרת האחרונים שמא לא יקרענו יפה יפה כמו שגזרו בכבד כפי דעת המפרשים עכ"ל ונראה שכתב כן לפי שראה שהיו העולם נוהגים מלבשלו עם בשר כלל אפילו אחר קריעת שתי וערב וטיחה בכותל וגם רבינו ירוחם (שם) כתב לפי שראיתי בכמה מקומות נוהגים בו איסור לבשלו עם בשר אפילו בקריעת שתי וערב וטיחה בכותל וגם מן התלמידים טועים שסבורים שהוא אסור מנהג בטעות הוא ואין להם על מה שיסמוכו כי כל הפוסקים כתבו שמותר לכתחלה לבשלו עם בשר בקדחה כיון שקרעו שתי וערב וטחו בכותל ומכל מקום ראוי להחמיר ולבשלו לבדו לכתחלה וקורעו שתי וערב וטחו [ולצלי קריעה קצת] עד כאן לשונו ואף על גב דלכאורה נראה שסוף דבריו שכתב ראוי להחמיר ולבשלו לבדו לכתחלה סותר למה שכתב תחלה שמנהג בטעות הוא כי דייקת ביה משכחת דאינו סותר ומה שכתב תחלה היינו על מה שסבורים שהוא אסור מן הדין ומה שכתב בסוף הוא מטעם חומרא בעלמא אף על פי שמן הדין מותר ראוי להחמיר בו ויותר נראה דלעולם אותו מנהג טעות קרי ליה דחומרא יתירה היא בלא טעם ולא בא לומר אלא דאף על גב דלפירוש רבינו תם לבשלו לבדו סגי בקריעה קצת ראוי להחמיר שלא לבשלו לכתחלה אפילו לבדו אלא על ידי קריעה שתי וערב וטיחה כדברי שאר מפרשים ויש הוכחה שזאת היתה כוונתו מדכתב ולצלי קריעה קצת דעל כרחך לא כתב כן אלא לומר דאף על גב דהרי"ף (לח:) לא מצריך לצלי קריעה כלל ראוי להחמיר להצריכו קריעה קצת כדברי רבינו תם ומכל מקום לפי דברי ספר התרומה והמרדכי והגהות והסכמת רבינו זכינו לדין שאין אותו מנהג מנהג טעות ואין בו על מה שיסמוך כדברי רבינו ירוחם וגם לא גזרת אחרונים כדברי הר"ן אלא דין גמור הוא לפי פירוש רש"י ז"ל בגמרא ואף על פי שיש חולקים על פירוש רש"י וגם דברי רש"י עצמו יש מפרשים להקל נהגו העולם כדברי רש"י וכדעת המפרשים דבריו להחמיר :

ומי"ש רבינו לא קרעו ובשלו אפילו בקדחה [בדק הבית] צ"ל בקריעה [עד כאן] לבדו אם אין ששים כנגד הכחל אסור. מבואר הוא במה שכתבתי בשם התוספות והרא"ש ז"ל אלא שצריך לתקן הלשון כאילו כתוב ובשלו בקדחה אפילו לבדו : ומי"ש או אפילו קרעו ולא טחו בכותל. לא מצאתיו מבואר אבל יש ללמוד כן מדחזינן שהצריכוהו קריעה וטיחה אלמא אין החלב מתמצה ממנו בפחות מכן וכל שאין החלב גומר להתמצות ממנו צריך ששים כנגד הכחל דבכוליה משערינן (חולין צז:) דאי בדנפיק מינייה מי ידעינן כמה נפיק מינייה :

ומ"ש ואם יש ששים כנגדו מותר והכחל עצמו משלים לששים. בפרק גיד הנשה (צז:): אמר רב נחמן כחל בששים וכחל מן המנין:

...

...

ומ"ש ולצלי צריך קריעה שתי וערב צלאו בלא קריעה מותר. כבר נתבאר דלדעת רש"י מתניתין דהכחל קורעו ומוציא את חלבו וכו' ולישנא קמא דרב דאמר אינו עובר עליו ומותר בצלי מיירי ויש לתמוה למה פסק רש"י דלצלי צריך שתי וערב דהא ר' אלעזר אשמועינן דלא בעינן שתי וערב לצלי אלא קריעה כל דהו סגי ומשמע דלא פליג אדרב יהודה דההיא לקדרה והר"ן נראה שזוהר מזה ולפיכך כתב (לח סוע"ב) בשיטת רש"י דלצלי בעי קריעה לכתחלה ולקדרה צריך קריעה שתי וערב וטחו בכותל ע"כ ומדנקט גבי קדרה שתי וערב ולא נקטיה גבי צלי משמע בהדיא דלצלי לא בעי שתי וערב אבל לתוספות והרא"ש והתרומה (סי' נז) שכתבו בשם רש"י דלצלי בעי קריעה שתי וערב ונגררו אחריהם רבינו ורבינו ירוחם (נט"ו אות יא קכו ע"ד) קשיא ודוחק לפרש דצריך קריעה שתי וערב דקאמר היינו שתי או ערב והרשב"א כתב בחידושו (קט: ד"ה תניא) רש"י פירש כולה שמעתא לצלי ובשלו דקתני בברייתא היינו צלי ולכתחלה בעיא שתי וערב כרב יהודה ע"כ ואיני מבין דבריו דמשמע מדבריו שרש"י סובר דרב יהודה לצלי מיירי ואם כן קשה אמאי פסק דסגי ליה בשתי וערב ולא אצרכיה נמי טיחה בכותל כדמצריך רב יהודה וצ"ע:

...

ולדעת רבינו תם אם קרעו שתי וערב וטחו בכותל וכו'. כן כתבו שם התוספות (קט: ד"ה ההוא לקדרה) והרא"ש (פכ"ה סי' כד) שהוא מפרש דהא דצריך קריעה שתי וערב וטיחה לקדרה היינו עם בשר דלקדרה הכי משמע דחלב שחוטה מדרבנן דילמא אתי למיכל בשר בחלב וכיון שהוציא את כל החלב כל מה שיכול להוציא תו ליכא למיגזר אבל לקדרה בלא בשר או לצלי שרי לכתחלה בקריעה קצת וטעמא דהחמירו בה עם הבשר לפי שטעם החלב נכנס בבשר ומשתנה טעם הבשר ויש בו טעם בשר בחלב אבל כשאין בשר עם הכחל כיון שקרעו קצת מותר לכתחלה משום דאין החלב בעינו עוד בכחל כמו שהיה קודם ואף ע"פ שנפלט וחזר ונבלע תוך הכחל לא גזרו ביה חכמים כיון שלא נשתנה טעמו של כחל מפני בליעה זו ובדיעבד שרי אפילו לא קרעו כלל ואין חילוק בין צלי לקדרה בלא בשר דאין שום טעם להקל בצלי יותר דבצלי נמי נוטף החלב ונופל על הכחל מבחוץ והכי פירושו הכחל קורעו ומוציא את חלבו פירוש שתי וערב וטחו בכותל כדמפרש בגמרא ומוקי לה ר' אלעזר לקדרה והיינו עם בשר כדפרישית לא קרעו פירוש לא עשה דין קריעה שלא קרעו שתי וערב וטחו בכותל אלא קריעה קצת אינו עובר אמר רב אינו עובר עליו ומותר כיון דקרעו קצת אבל אם לא קרעו כלל ובשלו בהדי בשר אסור מדרבנן כדאמרין בפרק גיד הנשה (צז:): כחל בששים דחלב שחוטה אסור מדרבנן כיצד קורעו אמתניתין קאי א"ל ר' אלעזר קרע לי פירוש קריעה קצת ואנא איכול בקדרה בלא בשר וקמ"ל דלא בעינן שתי וערב אלא לקדרה עם בשר אמר להו רב נחמן זויקו לה כחלי פירוש בשלו לה בלא בשר כחלי נפוחים כנודות פירוש שלא נקרעו שתי וערב אלא קריעה קצת והא אן תנן קורעו פירוש שתי וערב ההוא לקדרה פירוש עם בשר והא קתני כחל שבשלו בחלבו מותר אלמא אפילו בקדרה בלא בשר אסור לכתחלה לבשל דבלא בשר מיירי מדקתני שבשלו בחלבו דמשמע דליכא איסורא אלא איהו גופיה ורב נחמן מתיר לכתחלה והוה מצי לשנויי דמיירי בשלא קרעו כלל אלא דעדיפא משני ע"כ ושיטה זו כתב הרשב"א ז"ל בחידושו (קט: ד"ה ורב נחמן) שהוא בספר המאור (לח:): משמו של רבינו תם ותמה עליה דכיון דבקריעה קצת אינו יוצא מידי חלבו מ"ש בפני עצמו דבעי קריעה כל דהו ולא בעי לכתחלה קריעה מעליא [וכו' ניבעי קריעה מעליא לכתחלה] או לא ליבעי כלל ולמה שכתבתי בשם התוספות והרא"ש לא קשה מידי דהיינו טעמא משום דכל שקרעו קצת אף על פי שהחלב נפלט והכחל מתבשל בו לית לן בה כיון שלא נשתנה טעמו של

כחל מפני בליעה זו ולכתחלה מיהא בעי למקרעיה קצת כדי שלא ישאר החלב בעינו בכחל כמו שהיה קודם: והרשב"א (בחידושו קט: ד"ה ורב נחמן) והר"ן (לט. דבור ראשון בסופו) כתבו ששיטה זו של רבינו תם כתבה בספר התרומה (סי' נו) בשמו של רבינו תם בחילוף קצת שהוא כותב דלצלי ולקדרה בלא בשר לא בעי קריעה כלל ולדברי רבינו תם לאיזו מן השיטות אתי שפיר דעובדא דרב נחמן לא פליג אלישנא קמא דרב:

...

ולרב אלפס קרעו שתי וערב וטחו בכותל מותר וכו'. ז"ל הר"ף (לח סוע"א) א"ר זירא אמר רב לא קרעו אינו עובר עליו ומותר ותניא נמי הכי כחל שבשלו בחלבו מותר והני מילי שבשלו לכחל בחלבו בפני עצמו אבל בשלו עם הבשר אסור דקיימא לן כחל בששים וכחל מן המנין וכחל עצמו אסור כיצד קורעו אמר רב יהודה קורעו שתי וערב וטחו בכותל אמר ליה ר' אלעזר לשמעיה קרע לי ואנא איכול מאי קמ"ל מתניתין היא הא קמ"ל דלא בעינן שתי וערב אי נמי לקדרה והלכתא היכא דקרעיה שתי וערב וטחייה בכותל שרי לבשליה בקדרה והיכא דלא עביד ליה הכי שרי למטוייה לכתחלה אבל לבשולי לא עכ"ל ומשמע ליה ז"ל דהא דתניא הכחל שבשלו היינו שבשלו בקדרה בפני עצמו ובלא קריעה כלל ולכתחלה דוקא הוא דבעינן קריעה שתי וערב כרב יהודה. **ומשמע להרשב"א** (תוה"א ב"ג סוף ש"ד פח:) **והר"ן** ז"ל (לט. דיבור ראשון) **דהר"ף לא בעי קריעה לצלי כלל.** והרמב"ם ז"ל בפ"ט (מאכ"א הי"ב) פסק כדברי הר"ף אלא שהוא מצריך לצלי קריעה כל דהו. שכתב וז"ל הכחל שקרעו ומירק החלב שבו מותר לצלותו ולאכלו ואם קרעו שתי וערב וטחו בכותל עד שלא נשאר בו לחלוחית חלב מותר לבשלו עם הבשר. וכתב הר"ן (לח: ד"ה כיצד קורעו) ונראה שהיה גורס כקצת נוסחי דגרסי בדרי' אלעזר הא קמ"ל דלא בעי שתי וערב אלא לקדרה. והכי פירושו דרי' אלעזר בצלי קאמר דבקריעה כל דהו סגי ולא פליג אדרב יהודה דרב יהודה לא איירי אלא לקדרה ורי' אלעזר לא איירי אלא לצלי ולפי"ז מתניתין דקתני קורעו לצדדין קתני לצלי בכל דהו לקדרה שתי וערב עד כאן. **ואפשר דהר"ף נמי סבר דלצלי בעי קריעה כל דהו** שהרי כתב והיכא דלא עביד ליה הכי שרי למטוייה לכתחלה, דמשמע דלא עביד ליה כולי האי קריעה שתי וערב וטיחה אבל קריעה קצת מיהא עבד, דאל"כ הכי הוה ליה למיכתב והיכא דלא קרעיה כלל שרי למטוייה לכתחלה ואף על פי שהוא גורס אי נמי לקדרה יש לפרש דהכי קאמר הא דמצריך רב יהודה שתי וערב וטיחה דוקא לקדרה אבל לא לצלי ודרי' אלעזר לצלי.

ויש לדקדק בדברי הרמב"ם שכתב הכחל שקרעו ומירק החלב שבו מותר לצלותו דלמה לי שימרקנו כיון דצלי הוא נורא מישב שייב ליה (חולין צג:) ושמא לא אמרינן הכי אלא כשהוא דבר מועט אבל כשהוא מרובה ועומד בעין מיחזי כמתבשל בו:

כתב מהר"ן ו' **חביב** רבינו יעקב לא העתיק סברת הר"ף כראוי שלא הזכיר בפירוש שצריך **לכתחלה קריעה שתי וערב אפילו בקדרה בלא בשר** כמבואר בפסקי הר"ף. ואפשר שסמך רבינו יעקב על מה שכתב לא קרעו ובשלו בלא בשר מותר זה יורה דדוקא בדיעבד מותר בלא קריעה הא לכתחלה צריך קריעה גמורה ולא חשש להאריך עכ"ל: ...

...

...

וכתב עוד ויש מחמירין להצריכו לכתחלה קריעה שתי וערב וכו' וראוי לחוש לדבריהם. כ"כ בבית ג' שער ד' (בקצר פז). וסיים בה וכן ראוי להורות הלכה למעשה ואף על פי שכתב **הרב המגיד (שם) שהרשב"א הסכים למעשה כשיטת הרמב"ם.** ופירש הסוגיא לדעתו הרב המגיד נמשך אחר דברי הרשב"א **בחידושו** והוא סבור שמ"ש **בתורת הבית אינו מן הדין אלא ממידת חסידות** ולשון ויש מחמירין שכתב מוכיח כן דחומרא בעלמא קאמר ולא מן הדין:

ומ"ש רבינו על סברא זו וזהו כדעת רש"י, איני יודע למה כתב שהוא כדעת רש"י? שהרי בצלי מצריך רש"י שתי וערב וסברא זו לא מצרכא אלא קריעה כל דהו ובקדרה נמי אף על פי שכשבשלו בפני עצמו אתיא סברא זו כדעת רש"י מכל מקום מדכתב בסברא זו אפילו בקדרה בפני עצמו משמע דעם בשר נמי שרי לבשלו ע"י קריעה שתי וערב וטיחה שלא כדברי רש"י שכתב רבינו :

ומ"ש וכ"כ בספר המצות. תימה בעיני שלא מצאתי כן בסמ"ג ולא בסמ"ק ...

שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן צ סעיף א

הכחל (פ"י הדד של הבהמה), אסור מדברי סופרים, שאין בשר שנתבשל בחלב שחוטה אסור מן התורה. **לפיכך אם קרעו ומירק החלב שבו, מותר לצלותו ולאכלו. ואם קרעו שתי וערב, וטחו בכותל עד שלא נשארה בו לחלוחית חלב, מותר לבשלו עם הבשר.**

וכחל שלא קרעו, בין של קטנה שלא הניקה בין של גדולה, אסור לבשלו. ואם עבר ובשלו, בפני עצמו, (וכ"ש אם צלאו), מותר לאכלו. **ואם בשלו עם בשר אחר, משערין אותו בששים**, וכחל מן המנין. כיצד, אם היה הכל עם הכחל כמו ששים בכחל, הכחל אסור והשאר מותר. ואם היה בפחות מששים, הכל אסור. בין כך ובין כך, אם נפל לקדירה אחרת, אסור אותה, ומשערין בו בס' כבראשונה; שהכחל עצמו שנתבשל נעשה כחתיכה האסורה. ואין משערין בו אלא כמות שהוא בעת שנתבשל, לא כמות שהיה בשעה שנפל. **הגה: ויש אומרים דאם נפל תחלה לקדירה שאין בה ס', ונאסר הכחל, אם נפלה אחר כך לקדירה אחרת, אין הכחל מצטרף לס' (טור בשם הרשב"א ודי"ע לר"ן דלא כב"י לר"ן), וכן עיקר.**

ש"ך על שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן צ סעיף א

א (פמ"ג) הכחל כו'. עד סוף הסעיף הוא לשון הרמב"ם פ"ט מהמ"א **והרב בהג"ה סעיף ב' חולק בהרבה דינים** ולא כתב בלשון י"א אלא סידר סברתו הכל ביחד כדי לקצר :

ב (פמ"ג) בין של קטנה שלא הניקה. וכן בכל דיני כחל אין חילוק בין של גדולה או של קטנה שלא הניקה וכ"כ הפוסקים :

ג (פמ"ג) בפני עצמו. פ"י בלא בשר אבל פשיטא דבמים וירקות ושאר דברים חשיב כבישול בפני עצמו וק"ל :

ד (פמ"ג) משערין אותו בס'. ואיתא בש"ס ומוסכם מכל הפוסקים דבעינן ס' נגד כל הכחל ולא משערין במאי דנפק מיניה דלא ידעינן כמה נפק והמחבר לא כתבו מפני שהוא פשוט מעצמו וכבר כתב כיוצא בזה בס"י ס"ט סי"א גבי בשר שנתבשל בלא מליחה שצריך ס' נגד אותו בשר ולא סגי נגד דם שבתוכו וכן בכמה דוכתי א"י הוא בכלל מ"ש שמשערין אותו בס' שמשמע שמשערין הכחל עצמו בס' :

ה (פמ"ג) וי"א דאם נפל תחלה לקדירה כו'. כלומר לקדירה של בשר שאין בה ס' אפילו עם הכחל דהיינו שנפל לפחות מחמשים ותשעה שאז החלב היוצא ממנה לא נתבטל א"כ נאסר הכחל מדינא אבל כשנפל בס' שאז החלב היוצא ממנה נתבטל ולא נאסר הכחל אלא מפני מראית העין אף בקדרה שנית מצטרף הכחל לס' דלא גרע מפני שנאסר דהא בקדירה הראשונה מצטרף הכחל לס' אף על פי שהוא עצמו אסור וטעמא הסכימו הפוסקים מפני שאין איסור של הכחל מפני שיש טעם חלב יותר משאר בשר אלא מפני שיש בו גומות בכחל שהחלב כנוס בתוכו ויש באותו חלב טעם מן הבשר שנתבשל עמה ואותו חלב שבגומות א"א להפרישו מן הבשר דלא מהני קריעה לאחר בישול ואף על גב דבגמר בישולו יוצא כל חלב מ"מ קודם גמר בישולו נאסר בשביל חלב שבגומות ותו לא משתרי משום דחיישינן שמא יאכלנו קודם גמר בישולו א"י משום מראית העין והרב המגיד כתב שהטעם שהכחל מן המנין מפני שהוא מותר בפני עצמו וגם הראב"ד בהשגות כתב טעם זה ומביאו בת"ח כלל כ"ט ד"ב ונראה שגם זה הוא מכוון למ"ש הפוסקים והכל הולך למקום אחד

ודוק ועמ"ש הב"ח דכחל הוי בריה כמו גיד הנשה והוא תמוה כדאיתא בש"ס ופוסקים לקמן סימן ק' דלא הוי בריה אלא מה שנאסר מתחלת ברייתו וכן מבואר ברמב"ם פט"ו מהמ"א דין י"ז דגיד הנשה הוי בריה וכחל לא הוי בריה ע"ש :

ב. נהגו שלא לבשלו עם בשר כלל

שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן צ סעיף ב

נהגו שלא לבשלו עם בשר כלל. ולבשלו בלא בשר, בטיגון או בפשטיד"א, מצריכין קריעה שתי וערב וטיחה בכותל; ולצלי, קריעה שתי וערב. הגה: ואם עבר ובשלו, אם קרעו שתי וערב וטחו בכותל, יש להתיר בדיעבד (סה"ת והמרדכי והגהות מיימוני והטור וע"פ עת"ח) במקום הפסד מרובה, אבל בלאו הכי אין להתיר. ומה שנהגו לקורעו ולחתכו כמה פעמים שתי וערב על פני כולה, עדיף ומהני יותר מטיחה בכותל (ת"ה סימן קפ"ב). ולצלי, נוהגין לכתחלה לקורעו שתי וערב וטיחה בכותל (ארוך כלל י"ח). מיהו אם עבר וצלאו, אפילו בלא קריעה, שרי, אם נצלה לחוד בלא בשר עמו (הגהות מיימוני וש"ד והטור וע"פ). ואם נצלה עם בשר עמו, אם נקרע שתי וערב וטחו בכותל, שניהם מותרים; ואם לאו, העליון מותר והתחתון אסור (בית יוסף בשם תוספות והרא"ש ומרדכי וארוך). ואין לאסור שניהם, שמא נתהפך השפוד, דבדיעבד לא מחזקינן איסורא (או"ה), אבל לכתחלה אין לצלותו עם בשר כלל. ולקדירה בלא בשר, נוהגין בו איסור לכתחלה (רש"י והפוסקים). וה"ה לטגן, אפילו בלא בשר (בית יוסף), ואפילו נתייבש הכחל (או"ה). ואם עבר ובשלו בקדירה לבדו, בדיעבד מותר אם נקרע שתי וערב וטחו בכותל (רש"י וראב"ן וש"ד ומרדכי וע"פ). מיהו אם נתייבש, דהיינו לאחר שלשים יום, אם עבר ובשלו אפילו עם בשר, מותר בדיעבד (ש"ד והג"ה והרי"ה). ולעשות פשטיד"א מן הכחל, בלא בשר, נהגו בו היתר, אם אין אופין הפשטיד"א במחבת, אבל במחבת דינו כמו בשול בקדירה (מהרא"י בהג"ה וארוך כלל י"ח). ויש פרושים המחמירים בכל פשטיד"א, אם לא נתייבש הכחל תחלה. יש מחמירין שלא לאפות פשטיד"א כחל עם של בשר בתנור קטן, רק יש להניח אחד בפי התנור (ת"ה סימן קפ"ב). וטוב לזהר לכתחלה, כי אינו אלא חומרא בעלמא. (ב"י וארוך).

ש"ך על שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן צ סעיף ב

ו (פמ"ג) נהגו שלא לבשלו כו'. כל זה מצד המנהג אבל לענין דינא בדיעבד נתבאר דעת המחבר בס"א ודעת הר"ב בהג"ה בסעיף זה:

ג. מותר לחתוך כחל רותח בסכין שחתכו בו בשר

שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן צ סעיף ג

מותר לחתוך כחל רותח בסכין שחתכו בו בשר (וכל שכן כחל חי אף על פי שהוא מלא חלב) (תא"ו נ"א). וכן מותר לחתוך בשר בסכין שחתכו בו כחל. וכן הדין לאכול זה בכלי שאכלו בו זה. הגה: וה"ה לצלות זה בשפוד שצלו בו זה. והוא הדין דמותר להניחו בקערה עם בשר צלי, אפילו שניהם חמים, דלאחר צליית הכחל דינו כשאר בשר לכל דבר (ב"י בשם הרשב"א והארוך). ודוקא שנצלה כדינו, דהיינו שקרעוהו תחלה שתי וערב וטיחה בכותל, אבל אם עבר וצלאו בלא קריעה, או קריעה מועטת, כל דברים אלו לכתחלה אסורים (טור וב"י), ובדיעבד הכל מותר. ואם קרעוהו כדינו וצלאו, אף על פי שמצא אחר כך גומות מלאות חלב, אין לחוש (ארוך כי י"ח). וכן אם הניחו כך שלם, קודם צלייתו, עם חלבו יום שלם, מותר. ולא אמרינן כבוש כמבשל בכי האי גונא (שם).

ד. קיבה שבשלה בחלב שבה מותרת שאינו חלב אלא הרי הוא כטנופת

רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ט הלכה טו

קיבה שבשלה בחלב שבה מותרת שאינו חלב אלא הרי הוא כטנופת שהרי ישתנה במעים.

טור יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן פז

חלב הנמצא בקיבה לדעת **רב אלפס** אינו חלב ומותר לבשל בו בשר אפילו בצלול שבה **וכ"כ הרמב"ם**. **ורש"י** אסרו וכתב שהוא חלב גמור אפילו הקרוש שבה כ"ש הצלול. **ור"ת** חילק הקרוש שבה אינו חלב אבל הצלול הוא חלב לפיכך אם מלח הקיבה בחלבה נאסר משום בשר בחלב דמליח כרותח וכן אם עמד בה יום אחד דכבוש כמבושל ואם העמיד בה גבינות אם יש בהן בנותן טעם אסורות לרש"י אפילו בקרוש ולר"ת בצלול דוקא וכן היא מסקנת א"א **הרא"ש** ז"ל:

בית יוסף יורה דעה סימן פז אות ט - י ד"ה חלב הנמצא

ט - י חלב הנמצא בקיבה לדעת הר"י אינו חלב וכו'. כבר כתבתי בסימן פ"א (קכז. ד"ה טריפה) שהר"י (מג.) גורס במסקנא בפרק כל הבשר (קטז): דכשרה שינקה מן הטרפה מעמידין בקיבתה וכל שכן טרפה שינקה מן הכשרה משום דחלב המכונס בקיבה פירשא בעלמא הוא ולפיכך כתב שם (ר"י לח): בשמעתא דכחל דהא דתניא (קט): קיבה שבשלה בחלבה אסורה קודם חזרה נשנית אבל האידנא הא איפסיקא הלכתא בהדיא דמעמידין בקיבת נבלה דפירשא בעלמא הוא ונראה שהוא מפרש דכי אמרינן פירשא בעלמא הוא היינו לומר דנפק ליה מתורת אוכל וחשיב כפרש וטנופת וכן פסק הרמב"ם בפ"ט מהלכות מאכלות אסורות (הט"ו) אבל רש"י אינו גורס במסקנא דפרק כל הבשר (קטז): ד"ה הרי זו אסורה) כשרה שינקה מן הטרפה דההיא קיבתה אסורה וכך נראה שהוא דעת הר"ן (מג. ד"ה והלכתא) ורבינו תם (תוס' שם ד"ה הכי גרסינן) מקיים הגירסא אלא שמחלק בין צלול לקרוש שכל שהוא צלול עדיין שם חלב עליו והיינו ההיא דקיבה שבשלה בחלבה אסור והא דאסיקנא דכשרה שינקה מן הטרפה קיבתה מותרת משום דחלב המכונס בה פירשא בעלמא הוא היינו דוקא בחלב הקרוש שבה שכיון שנקרש יצא מתורת חלב והוי פירשא בעלמא וכתבו התוספות שם ואותו הקרוש לפי דבריו אפילו נמלח בתוך הקיבה מותר והרשב"א אף על פי שבחידושו (שם ד"ה מתניתין) כתב שנראין דברי רבינו תם בתורת הבית (הקצר ב"ג ש"ד פד סוע"ב) כתב המבשל בחלב שבקיבה אפילו היה צלול מותר דאינו אלא כפירשא בעלמא ויש מי שאוסר בצלול אבל בשנקרש בחיי הבהמה מותר דכיון שנקרש (במע"י) [בחי"י] הבהמה חשוב כפרש והגאונים מסכימים להתיר עכ"ל נראה מדבריו אלה שהוא סובר כדברי הגאונים והרא"ש בסוף פרק כל הבשר (סי' נב) דחה סברת הר"י וכתב סברת רש"י ואח"כ סברת רבינו תם וכתבתי לשונו בסימן פ"א (שם) ומשמע לרבינו שמאחר שהביא דברי רבינו תם באחרונה דהכי סבירא ליה ולי נראה שהוא נוטה לדעת רש"י שהרי כתב שאין הלשון מוכח כגירסת רב אשי אלא שהוגה אחר כך בספרים ועוד שכתב ורבינו תם היה אומר דלגירסא זו יש לחלק וכו' משמע דאיהו לא סבר לה לאותה גירסא: כתב המרדכי (חולין סי' תשלג) שיש מי שסובר דחמאה וחלב הצלול כשחזר ונקפא נעשה פירשא ע"כ ומתוך דברי הרשב"א שכתב נקרש בחיי הבהמה יתבאר לך שאינו סובר כן וכן הוא משמעות דברי הפוסקים ז"ל: ולענין הלכה כיון שהר"י והרמב"ם מסכימים לדעת אחת הכי נקטינן דבין קרוש בין צלול פירשא בעלמא הוא וכן נהגו:

ומ"ש לפיכך אם מלח הקיבה בחלבה נאסר וכו'. כן כתב רש"י בסוף פרק כל הבשר (קטז): ד"ה הרי זו אסורה) וחלק על המתירין משום דהוי נ"ט בר נ"ט דלא דמו כלל משום דכיון שיש בחלב זה טעם מהבשר נעשה חתיכת איסור וכשמתערב עם חלב הגבינה הרי הוא אוסרו ואף ע"פ שרש"י פוסק שם דבכל שהוא אוסר משום דהוי מין במינו לא חשש רבינו

לכתוב כך אלא כתב שאם העמיד בה גבינות אינו אוסר עד שיהא בה בנותן טעם וזה מפני שהוא כתב בסימן צ"ח (קנה): שמסקנת הרא"ש (ע"ז פ"ה סי' כט) כדברי האומר דמין במינו בששים וסתם בזה דבריו כאן כדעת הרא"ש והשיעור שצריך שישהה במליחה לשיחשב כרותח נתבאר בסימן ס"ט (קרב): גבי מולח בכלי שאינו מנוקב ושיעור מליחתו לשיהיה כרותח כתב רבינו בסימן צ"א:

ומ"ש וכן אם עמד בה יום אחד דכבוש כמבושל. יתבאר בסימן ק"ה (קסד.) בס"ד. ומשמע מדברי רבינו דלסברת הרי"ף והרמב"ם אפילו נמלחה קיבה בחלבה או עמד בה כמה ימים מותר להעמיד בה דכיון דאינה חלב אלא פירשא לית לן בה בין בצלול בין בקרוש ולרבינו תם נמי בקרוש שרי וכן משמע מתשובת רבינו שמשון ב"ר אברהם שהביא המרדכי (חולין סי' תשלג) דהטעם היוצא מן הבשר נעשה פרש כשנבלע בקיבה והטעם משום דאין כח בטעם שקבל פרש זה מן העור לכשיתחבר אח"כ עם חלב גמור שממנו נעשה גבינה שיוליך עמו טעם בשר ויעשה אח"כ בשר בחלב שהרי דגים שקבלו טעם בשר מותר לחברם אח"כ עם חלב וכל שכן זה שהוא פרש ודבר בטל שאין בו כח לקבל טעם בשר ולהוליך זה הטעם עמו לחבר אותו עם חלב הגבינה הנקפא בו לעשות אז בשר בחלב דהוי גרוע מנ"ט בר נ"ט מצד שהוא פרש גמור אבל רבינו ירוחם (נט"ו אות לא קמא ריש ע"ב) כתב שיש מי שכתב דאפילו לפי שיטת הגאונים אם נמלח הקיבה בתוך העור שאסור להעמיד בה גבינה שאע"פ שהוא פרש בעלמא מכל מקום כבר לקחה טעם הבשר וכשמעמיד בה הוה ליה בשר בחלב וכן נראה עיקר ע"כ וכן נראה ממ"ש המרדכי (סי' תשלד) בשם אבי העזרי (סי' אלף קכג) וספר התרומה (סי' עב). וכתב עוד (רי"י שם) יש מי שכתב שאם עמד ימים רבים החלב כנוס בתוך הקיבה ליבשו עד שנעשה יבש שנאסר שהרי הוא ככבוש והרי הוא כמלוח וכל שכן אם העמידו בעשן ליבשו עד שנעשה יבש והוא כמו קיבה שנמלחה בעורה ולא מטעם בשר בחלב שכבר אמרנו דבשר בחלב אפילו תרו ליה כולי יומא כשרה אלא מטעם אם היא קיבת נבלה או טרפה או לפי מה שכתבתי כי אפילו שהקיבה פירשא בעלמא מכל מקום לקח טעם העור ומעמיד החלב בבשר עכ"ל: ולענין הלכה נראה דאפילו לדין דנקטינן כהרי"ף והרמב"ם יש להחמיר שלא להעמיד בחלב הקיבה שנמלח בקיבתה או שעמד בו יום אחד ומיהו היכא שהעמיד כבר בדיעבד נראה שיש לסמוך על דברי המתירין: כתב בשבלי הלקט (חלק ב סי' לד) עור קיבה שמולחין ומייבשין אותו וממלאין אותו חלב מותר דכיון שנתייבש העור הוי כעץ בעלמא ואין בו (משום) [שום] לחלוחית בשר:

שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן פז סעיף ט

חלב הנמצא בקיבה, אינו חלב, ומותר לבשל בו בשר אפילו בצלול שבה (טור בשם רי"ף ורמב"ם). ויש מי שאוסר, (תוס' ורא"ש ור"ת ורשב"א ור"ן), (וכן נוהגין).

ש"ך על שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן פז סעיף ט

כד (פמ"ג) אינו חלב. דנפקא ליה מתורת אוכל וחשיב כפרש וטנופת:

כה (פמ"ג) ויש מי שאוסר. פ"י בצלול וכמ"ש לעיל בסי' פ"א ס"ו וע"ז כתב הרב בהג"ה וכן נוהגין וכדכתב בהג"ה בסעיף י' לחלק בין קרוש לצלול ואף לכתחלה משמע בת"ח כלל ס"ה דמותר בקרוש ע"ש מיהו בצלול דעתו דאפילו בדיעבד אסור וכדכתב בהג"ה בס"י מיהו נראה דלכתחלה אסור אף בקרוש משום מראית העין כמ"ש בסעיף ד' ועיין בס"ק ז' ומהרש"ל פכ"ה סי' ק"ז פסק דאפילו קרוש חשוב חלב ממש מדינא כרש"י וכן נראה דעת הר"ן (וכן דעת הרוקח סי' תס"א וצ"ע דבסי' תס"ד משמע דמחלק בין קרוש לצלול ע"ש) וכן דעת האו"ה ריש כלל מ"ו:

